

POLITIET
POLITIDIREKTORATET

POLITIETS TRUSSEL OM BRUK AV SKYTEVÅPEN ELLER BRUK AV SKYTEVÅPEN 2002–2012

STATISTIKKNOTAT OPPDATERT 1.MARS 2013, AVDELING FOR
POLITIBEREDSKAP OG KRISEHÅNDTERING

1. INNLEDNING

Politidistriktene er i Våpeninstruks for politiet av 1.august 1989 § 24 pålagt å rapportere til Politidirektoratet tilfeller der politiets innsatspersonell har brukt eller har truet med bruk av politiets skytevåpen.

I kapittel 2 nedenfor redegjøres for politiets trussel om bruk eller bruk av skytevåpen i perioden 2002 – 2012, og i kapittel 3 sammenstilles de ulike tabellene. Kildegrunnlaget er politidistriktenes innrapporteringer i henhold til våpeninstruksen § 24. Politidistriktenes innrapporteringer er aggregert til nasjonalt nivå.

Politidistriktene er ikke pålagt å innrapportere bevæpningsordrer til Politidirektoratet. Politidirektoratet har for enkelte utvalgte år innhentet tall for antall bevæpningsordrer.

Tabell 1.1 Antall bevæpningsordrer

År	2005	2008	2009	2011
Antall	2666	2170	2358	2711

Kilde: politidistrikt

Norsk politi er i alminnelighet ubevæpnet. Det vil si at politiet normalt ikke bærer skytevåpen under tjenesten. Vilkår m v for bevæpningsordre og bruk av skytevåpen er nærmere regulert i politiets våpeninstruks §§ 8 – 15, og bruk av skytevåpen i §§ 16 – 23. Se nærmere redegjørelse på s. 73 i politirollemeldingen. For øvrig nevnes:

- 1) Tillatelse til bevæpning med skytevåpen kan i det enkelte tilfelle gis etter nærmere regler til innsatspersonell i den operative mannskapsstyrken i politidistriktene. Vedkommende må være godkjent for aktuell våpentype i henhold til eget fastsatt øvingsprogram og ha bestått skytegodkjenningsprøve. Dette er innsatspersonell kategori 4.
- 2) Ved noen hendelser som krever bevæpning, innkalles innsatspersonell i politidistriktene som er tilført supplerende kompetanse og trening for å håndtere mer krevende væpnede oppdrag. Det er ikke tale om noen spesialenhet, men et visst antall av politidistriktenes operative mannskaper som er gitt tilleggsutdanning. Dette er innsatspersonell kategori 3.
- 3) For komplekse og vanskelige hendelser som gissel-, terrørsituasjoner og organisert kriminalitet har norsk politi etablert Beredskapstroppen som er organisert under Oslo politidistrikt. Beredskapstroppen er en nasjonal bistandsressurs til politidistriktene. Selv om dette er en spesialenhet, er det verd å merke seg at mannskapene er del av den ordinære mannskapsstyrken i Oslo, og som deltar i utførelsen av de daglige politioppgavene når troppen ikke øver eller har oppdrag. Dette er innsatspersonell kategori 1.

2. POLITIETS TRUSSEL OM BRUK ELLER BRUK AV SKYTEVÅPEN 2002 - 2012

Trussel om bruk av skytevåpen: Situasjoner der politiet benytter skytevåpen som maktmiddel ved å rette dette mot en eller flere personer, men uten å avfyre skudd.

Bruk av skytevåpen: Situasjoner der politiet benytter skytevåpen som maktmiddel ved å avfyre rettet skudd mot en eller flere personer eller objekter (f eks kjøretøy), eller avfyrer varselskudd. Vådeskudd, treningsskyting eller avliving av dyr omfattes ikke, med mindre annet fremgår nedenfor.

Antall tilfeller der politiet har truet med skytevåpen i perioden

Tallgrunnlaget for de ulike årene i perioden 2002 – 2012 i tabell 2.1 viser at politiet benytter skytevåpen i få tilfeller.

Tabell 2.1 Antall tilfeller der politiet har truet med skytevåpen

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall	70	72	67	52	75	65	55	58	75	66	58

Kilde: Innrapporteringer fra politidistriktene etter våpeninstruksen § 24

Antall tilfeller der politiet har brukt skytevåpen (avfyrt skudd) i perioden

I tillegg til et lavt antall tilfeller der politiet truer med bruk av skytevåpen, er det sjelden politiet avfyrrer skudd, jf tabell 2.2 for perioden 2002 - 2012. Trenden har i de siste ti år vist små variasjoner.

Tabell 2.2 Antall tilfeller der politiet har avfyrt skudd

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall	1	1	5	3	3	0	2	3	6	1	3

Kilde: Innrapporteringer fra politidistriktene etter våpeninstruksen § 24

Blant tilfellene der politiet avfyrte skudd i 2008, 2009 og 2012, var det tilfeller der bruken av skytevåpenet ikke var rettet direkte mot person. I 2008 ble det avfyrt skudd mot dekk på kjøretøy for å stanse dette grunnet farlig kjøring. I 2009 avfyrte politiet skudd for å avlive aggressiv hund i forbindelse med politiets bistand til annet offentlig organs myndighetsutøvelse. I 2012 ble skudd avfyrt mot bildekk for å stanse kjøretøy.

Antall personer som døde av politiets skudd i perioden

2005: En person døde ved ett av de tre tilfellene politiet avfyrte skudd dette året

2006: En person døde ved ett av de to tilfellene politiet avfyrte skudd dette året

Tabell 2.3 Antall personer som døde av politiet skudd

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0

Kilde: Innrapporteringer fra politidistriktene etter våpeninstruksen § 24

Antall personer som ble skadd eller kan ha blitt skadd av politiets skudd i perioden

2002: En person ble skadet ved det ene tilfellet politiet avfyrte skudd dette året

2003: På grunn av flukt er det ukjent om én person ble skadet ved det ene tilfellet politiet avfyrte skudd dette året

2004: I alt fem personer ble skadet ved fire av de fem tilfellene politiet avfyrte skudd dette året (to personer ble skadet ved ett og samme tilfelle). For de resterende tre tilfellene ble en person skadet ved hvert av disse.

2005: En person ble skadet ved det ene av de tre tilfellene politiet avfyrte skudd dette året (dette var ikke samme tilfelle som der en person ble drept)

2006: En person ble skadet ved det ene av de to tilfellene politiet avfyrte skudd dette året (dette var ikke samme tilfelle som der en person ble drept)

2008: En person ble skadet ved det ene tilfellet politiet avfyrte skudd dette året

2009: I alt to personer ble skadet ved to av de tre tilfellene politiet avfyrte skudd dette året

2010: I alt fire personer ble skadet ved fire av de seks tilfellene politiet avfyrte skudd dette året (én person skadet ved hvert tilfelle). For de resterende to tilfellene ble ingen truffet/skade forvoldt.

2011: En person ble skadet ved det ene tilfellet politiet avfyrte skudd dette året

Tabell 2.4 Antall personer som ble skadet eller kan ha blitt skadet av politiet skudd

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Antall	1	?	5	1	1	0	1	2	4	1	0

Kilde: Innrapporteringer fra politidistriktene etter våpeninstruksen § 24

3.SAMMENSTILLING

I tabell 3.1 sammenstilles det totale antall tilfeller politiet har truet med å bruke eller brukt skytevåpen, med antall bevæpningsordrer og antall personer som har blitt skadd eller omkommet som følge av politiets bruk av skytevåpen.

Sammenliknet med antallet bevæpningsordrer og det høye antallet hendelser av ulik art politiet årlig må respondere på, viser tallene at politiet i stor grad makter å løse oppdrag uten å måtte gripe til skytevåpen som det alvorligste maktmidlet politiet rår over.

Politiloven § 6 om politiets maktbruk innebærer at bruken av skytevåpen må være nødvendig, forsvarlig og forholdsmessig. Ved bruk av skytevåpen skal skadevirkningen søkes begrenset. Dette er også nedfelt i bestemmelsene i politiets våpeninstruks og politiinstruksen. Disse prinsippene er også grunnleggende i innsatspersonellets opplæring og trening i operative disipliner og taktikk. Når politiet ser seg nødt til å benytte skytevåpen, vil en sannsynlig konsekvens likevel være at personer kan bli skadet eller omkomme. Et lavt antall tilfeller der det har vært truet med eller brukt skytevåpen og enda færre tilfeller der det har vært avfyrt skudd som har hatt til følge personskade eller død, tilsier at politiets benyttelse av skytevåpen er i samsvar med gjeldende regler.

Tabell 3.1

År	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Fra tabell 2.1, Politiet truet m/skytevåpen	70	72	67	52	75	65	55	58	75	66	58
Fra tabell 2.2, Politiet har avfyrt skudd	1	1	5	3	3	0	2	3	6	1	3
Totalt antall tilfeller	71	73	72	55	78	65	57	61	81	67	61
Fra tabell 2.3, Personer døde av politiets skudd	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0
Fra tabell 2.4, Antall personer skadet av politiets skudd.	1	?	5	1	1	0	1	2	4	1	0
Tabell 1.1, Antall bevæpningsordrer	-	-	-	2666	-	-	2170	2358	-	2711	-

Fremskutt lagring av skytevåpen i politiets kjøretøy benyttes i alle politidistrikt. Distriktene har til nå benyttet fremskutt lagring av en- og tohåndsvåpen i varierende grad. Gjennomsnittlig dekningsgrad for kjøretøy med fremskutt lagring av enhåndsskytevåpen har gradvis økt til ca 75 - 80 % i 2012. For tohåndsvåpen er gjennomsnittlig dekningsgrad om lag 50 %. Det er imidlertid lite som tyder på at fremskutt lagring i seg selv bidrar til at politiet oftere truer med eller bruker skytevåpen.

4. STATISTIKK FØR 2002, DATAKVALITET MV.

For perioden 1994 - 2001 henvises til tabell 6.2 og 6.3 på s. 74 og 75 i politirollemeldingen, jf St.meld.nr 42 (2004-2005).

Ellers kan det henvises til Rapporten "Politiets bruk av skytevåpen", redaktør Johannes Knutsson, utgitt av PHS i 2005. Dette er rapport fra felles nordisk forskningsprosjekt.

Videre vises til Tor Geir Myhrers bok "Som siste utvei" utgitt på Universitetsforlaget 2005. Denne omhandler gjeldende rettslige rammer for politiets bruk av skytevåpen.

Kildegrunnlaget i kapittel 2 og 3 er som nevnt i kapittel I, politidistriktenes innrapporteringer i henhold til våpeninstruksen § 24. Direktoratet tar forbehold for eventuelle feil i de nasjonale tallene fordi det kan være tilfeller som ikke har blitt rapportert i det enkelte år, og som direktoratet heller ikke på annen måte er blitt kjent med.